

Dagen, der definerede et "før" og "efter"

Et år med corona har forandret Danmark for altid. Der er opstået nye måder at arbejde, lære, handle og holde ferier på. Det giver håb, men også en bevidsthed om, at det utænkelige kan ske.

PETER GORM LARSEN
lektor i samfundsfag og international økonomi, Thisted

Markedet og liberalismen har ingen løsninger på den aggressive coronavirus. Prismekanismen kan ikke fjerne corona. Virksomheder og offentlige institutioner nedlukkes. Børn, unge og forældre sendes hjem. Fundamentale frihedsrettigheder begrænses. Foranstaltningerne indføres over hele verden af regeringer med forskellig ideologisk observans.

Under pandemien handler politik ikke om ideologi, men løsning af et akut og alvorligt problem. Hvordan undgår stater, at sygehusvæsnet ikke bryder sammen? At unødvendigt mange borgere dør? De traditionelle højre- og venstresynspunkter træder i baggrunden. Store værdi- og fordelingspolitiske stridspunkter "før" corona, som klima, migration og ulighed, fortoner sig i tågen. Andre aktører viser sig i medie billedet. Nye navne skal læres. Ukendte epidemiologer og topbedsmænd får tildelt den bedste sendetid. Ingen taler om ideologi, men teknikaliteter som kontakt- og smittetal, PCR-tests, mutationer og B117.

Coronakrisen har sat en ny politisk dagsorden. Da Berlinmuren faldt, og Sovjetunionen gik i opløsning, forsvandt debatten om atomvåben. Det samme er sket under coronakrisen med det frie marked og liberalismen. Flertallet af politikere og vælgere forventer, at staten har løsningen på pandemien. Den skal beskytte og helbrede os. Skal sørge for, at vi stadig får løn, mens vi sidder hjemme, og virksomhederne ikke går konkurs. Staten skal indkøbe og fordele vacciner.

I Danmark diskuteres vi nu, om privatisering er gået for vidt.

Den 11. marts er det et år siden, at et pressemøde i Spejlsalen ændrede det danske samfund. Statsminister Mette Frederiksen, Søren Brostrøm, Magnus Heunicke, Thorkild Fogde og Erik Brøgger Rasmussen sendte her danskerne hjem for at bremse coronasmitten. Arkivfoto: Anthon Unger

Skal den danske stat igangsætte produktion af værnemidler og vacciner? Under pandemien er det kun få, der taler om liberalisering, deregulering og privatisering. Røde og blå politikere er enige om store økonomiske hjælpepakker.

I coronakrisen har civilsamfundet fået ny betydning. Frivillige indkøbsordninger for ældre, fælles træning over nettet, naboer passer hinandens børn, gratis webinarer osv.

Før pandemien handlede de fleste politiske diskussioner om økonomi. Staten har knappe ressourcer. Er der råd til tidlig pension eller afgiftsfrihed for elbiler? Finanslovsforhandlinger udspillede sig ofte dramatisk over etcifrede milliardbeløb. Så kom corona. Over natten bliver der indført støtteordninger og lønkompenationspakker til over 500 mia. kr. Et vigtigt eksport erhverv, mink, bliver nedlagt i farten.

Landets førende økonomer, der tidligere talte om "økonomisk holdbarhed" siger nu, at gæld ikke er et problem. Når renten på gælden er lavere end væksten i bnp,

gør gæld os rigere. Gæld er en investering. De økonomiske slagsmål mellem de politiske fløje er neddroset. Arne får sin pension uden stor debat. EU's krav til staters underskud fjernes med et pennestrøg.

For et år siden mente mange økonomer, at bolig- og aktiepriserne ville falde. Arbejdsløshed og utryghed vil mindske efterspørgslen. I stedet tordner boligpriserne op i 2020. Vi vil have huse og fritidsboliger. Rejseforbud gør Danmark attraktivt. Efter aktiefaldet i marts 2020 skyder de forskellige aktieindekser i vejret. Året med corona bliver fantastisk. Samtidig falder landenes produktion af varer og tjenesteydelser. Økonomien sætter ikke længere grænser.

Familien og Danmark er genopstået under coronakrisen. En nationalkonservativ bølge har ramt landet. Vi er et fællesskab, hvor vi skal hjælpe hinanden. Familien er genopstået som boblen, hvor vi må være sammen. Fritidsaktiviteterne er lukket ned. Fællessang, gåture, brætspil, film og sport i tv er i vækst. Hastigheden er sat ned.

Mange har opdaget, at de kan underholde sig selv og være sammen med familien. Vi holder sammen og skal passe på, at der ikke kommer fremmede mutationer ind i landet. Vi skal ikke rejse ud, men beskytte os. Sprit, masker og afstand til fremmede. Danmark er en stor familie. Dronningen taler ekstraordinært på tv. Statsministeren ser vi på hyppige pressemøder. Hun taler direkte til os.

Det er de færreste mennesker, der har set den lille virus. Da Danmark lukkede ned den 11. marts 2020, måtte hver dansker tage stilling til, om man troede på statsministeren og eksperterne. Var det alvorligt eller kun en influenza? Truslen er usynlig. Derfor opstod konspirationsteoriene.

Corona har fået Danmark til at træde i moralsk karakter. De svageste skal hjælpes og have den første vaccine. Flittigt lader vi os teste i næse og svælg. De, der træder uden for sundhedsstyrelsens anbefalinger, bliver øjeblikkeligt korrekset. Jetsettet, der rejser til Dubai, eller erhvervslivet, der ønsker sig foran i vaccinekøen. Det er let at se, hvad der er rigtigt og forkert.

Overalt er der skilte, mærkater og spots i radio og tv.

Corona er mere udbredt i storbyer end på landet. Hvem har lyst til at opholde sig i storbyen under pandemien? Bo i lejlighed på Østerbro og dele opgang, gelænder og elevator med fremmede? Sidde i tog eller bus og få andres ånde i ansigtet? Hvor sjovt er det, når forretninger, restauranter, cafeer, forlystelsessteder og museer er lukket ned? Efterspørgslen på huse, fritidsboliger og lystbåde stiger. Corona har givet provinsen en renæssance. Som i romantikken og i de gamle Morten Korch-film "er der så dejligt ude på landet".

Coronakrisen har vist, at vi kan handle varer og tjenesteydelser, arbejde og uddanne os virtuelt. Vi kan kommunikere med staten over NemID og opspore smittekæder over mobiltelefonen.

Som Columbus har vi fundet en ny verden. Hvorfor pendle frem og tilbage i overfyldte tog og på motorvejen, når vi kan arbejde hjemmefra? Dele dokumenter og holde møder. Hvorfor sidde i støjfyldte lokaler fyldt med fremmede aerosoler og fælles toiletter? Hvorfor stå i kø ved kassen i supermarkedet, når vi kan få leveret varerne til døren?

Coronakrisen er den ydre omstændighed, der har givet nettet mening. Et lag af mellemlidere, kontorbygninger, fysiske detailforretninger og luftfartsindustrien får det svært "efter" corona.

Globalisering er blevet til "slowbalisering". Under coronakrisen med grænselukninger og sygdom er de globale forsyningskæder blevet sårbare. Frihandelen er trængt. En dansk minister opfordrer til at købe lokalt. En renæssance for den nationale økonomi.

Politik handler nu om løsninger mere end om værdier og fordeling. Økonomi er ikke en begrænsning. Stat, nation, fællesskab, moral og provins har fået en renæssance. Der er opstået nye måder at arbejde, lære, handle og holde ferier på. Coronakrisen giver håb, men også en bevidsthed om, at det utænkelige kan ske.

Ældre og sårbare døde, fordi tre instanser ikke formåede at tale sammen

ULLA SECHER THØGERSEN
cand.mag., skolelærer, Nexø

Mette Frederiksen har i pressemøderne om coronakrisen igen og igen betonet, at vi skal passe på de ældre og sårbare i samfundet, men var der sat handling bag ordene, havde testbilerne ikke holdt stille hen over julen.

Omkring 500 ældres liv kunne være reddet; en af dem var Iben Larsens mor på Rosenborgcentret i København. Hun døde, efter at smitten kom ind tre dage efter jul. I "TV Avisen" forleden ønskede hun et ansvar placeret. Hvordan kunne det ske, at personale ikke blev lyntestet, hvilket kunne have hindret smitten?

Det er en skandale, der langt overgår regeringens håndtering af mink. Den 17. december anbefalede Sundhedsstyrelsens vicedirektør Helene Probst, at »visse grupper testes regelmæssigt, f.eks. personale på plejecentre«. Tre timer efter svarede Kommunernes Landsforening. De havde nu noteret, at de vil slette lige netop denne del af teststrategien som øverste prioritering.

Den 18. december, hvor den endelige teststrategi blev meldt ud, er de unge mellem 15-25 år nævnt først af Helene Probst, der gengiver teststrategien. Teststrategien på plejecentrene blev nu nævnt til sidst: »(...) hurtigst (skal) på sigt

anvendes til personale på plejecentre.«

Danske Regioner indgik i december en aftale med tre aktører for lyntest, som DR har fået indsigt i. I denne periode testede Falck i december 434 med deres mobile testcentre - i de seks uger frem til februar døde 474 plejehjemsboere af covid-19 ifølge tal fra SSI.

Alle tre testudbydere har oplyst, at de fra 15. december til 3. januar samlet kunne have udført 16.000 daglige mobile test. Alligevel udtalte Helene Probst fra Sundhedsstyrelsen den 18. december i "TV Avisen", at lyntestene ikke var klar til at blive udrullet i kommuner og regioner. Det blev bakket op også op af KL's sundhedsdirektør Chri-

stian Harsløf, der udtalte, »at man ikke har mobil testkapacitet til det«. Vicedirektør i Region Midtjylland, Dorte Christensen, der i december indgik kontrakterne med de private leverandører om lyntest, har oplyst til DR, at hverken KL eller Sundhedsstyrelsen efterspurgte mobile lyntest i december, men hun gjorde sig åbenbart ikke den ulejlighed at orientere dem.

Lige nu vasker alle hænder, såvel KL og Sundhedsstyrelsen som Danske Regioner, der indgik aftaler med testaktørerne. Sundhedsdirektør i KL, Christian Harsløf, ser ud til at have haft afgørende indflydelse på, at de unge og ikke de ældre fik topprioritet, fremgår det

af interne mails, som DR har fået aktindsigt i.

Det er en skandale, at tre instanser ikke har kunnet kommunikere sammen, inden de efterlod ældre på plejehjem med udsigt til smitte. Et ansvar må placeres mellem Sundhedsstyrelsen, KL og Danske Regioner. Ingen koordinerede udrulningen af de mobile test. I torsdags svarede sundhedsminister Magnus Heunicke udenom alle kritiske spørgsmål ved et samråd i Folketinget. Og derfor varsler oppositionen et nyt. Nogen må stilles til ansvar for denne skandale, og man må spørge, om det er de rette personer, der bestrider disse stillinger - med så lidt samfundssind i deres professionelle håndtering.